

Správa zariadení

Princípy hardware

Princípy software

Autor: Peter Tomcsányi

Niektoré práva vyhradené v zmysle licencie Creative Commons

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

Použité obrázky z učebnice:

Andrew. S. Tanenbaum, Structured Computer Organization

<http://www.cs.vu.nl/~ast/books/>

Hardware zariadení

Zariadenia majú dva komponenty

(elektro)mechanický

elektronický

Elektronický komponent nazývame **radič**

Jeden radič môže ovládať aj viac rovnakých zariadení

Radič

Radič zariadenia (controller) je elektronika, ktorá slúži na pripojenie zariadenia ku zbernici.

Radič môže byť veľmi jednoduchý (napr. klávesnica) alebo to môže byť celý počítač s vysokým výkonom (grafická karta).

Programátor programuje povely pre radič a až ten riadi samotné zariadenie.

Radiče obsahujú svoje registre a niekedy aj väčšie úseky pamäte.

Spôsoby prenosu dát medzi radičom zariadenia a procesorom/pamäťou

Špeciálne vstupno výstupné inštrukcie

Na prenos údajov medzi registrami procesora a registrami či pamäťou radičov sa použijú špeciálne inštrukcie strojového kódu. Nazývajú sa väčšinou IN a OUT. Adresujú registre radičov pomocou adres v špeciálnom adresnom priestore (porty).

Mapovanie pamäte

Časť adresného priestoru (väčšinou spojitý interval na konci adresného priestoru) pamäte sa “zoberie” vnútornej pamäti a prideli sa registrom radičov a pamäti v radičoch.

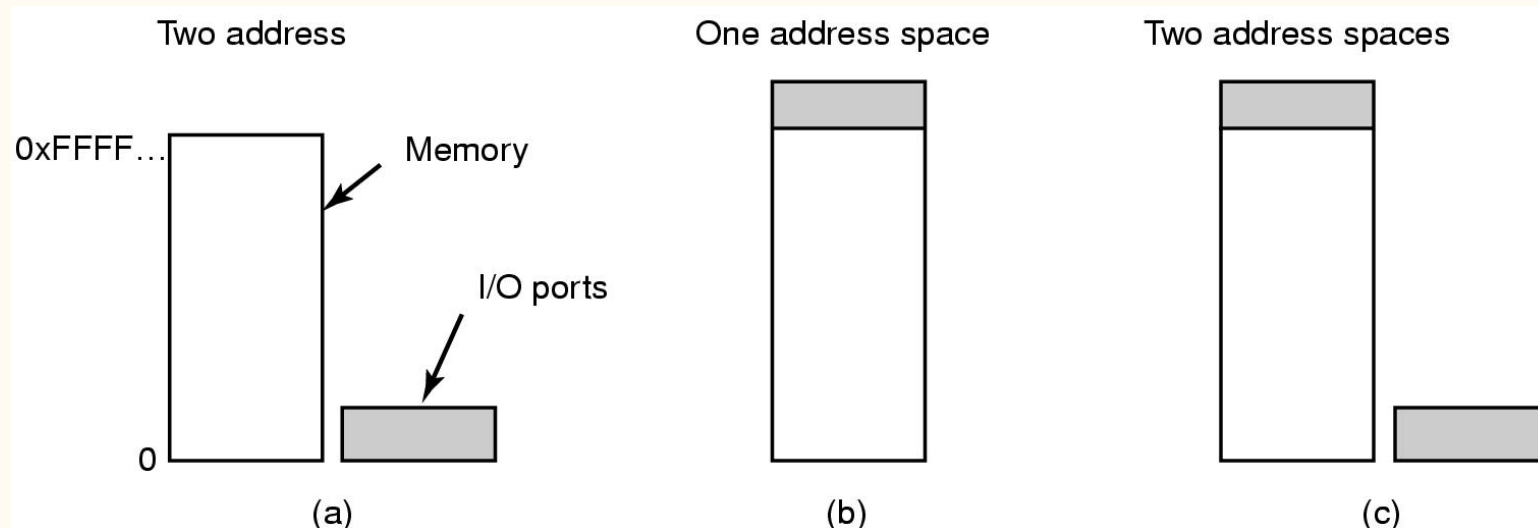
Údaje sa potom prenášajú rovnakými inštrukciami ako z/do vnútornej pamäti.

DMA - Direct Memory Access (Priamy prístup do pamäte)

Radič zariadenia môže komunikovať priamo s pamäťou. Operácia sa začne zápisom do registra radiča niektorou s predošlých metód. Potom sa však dáta prenášajú priamo medzi pamäťou a radičom bez účasti procesora.

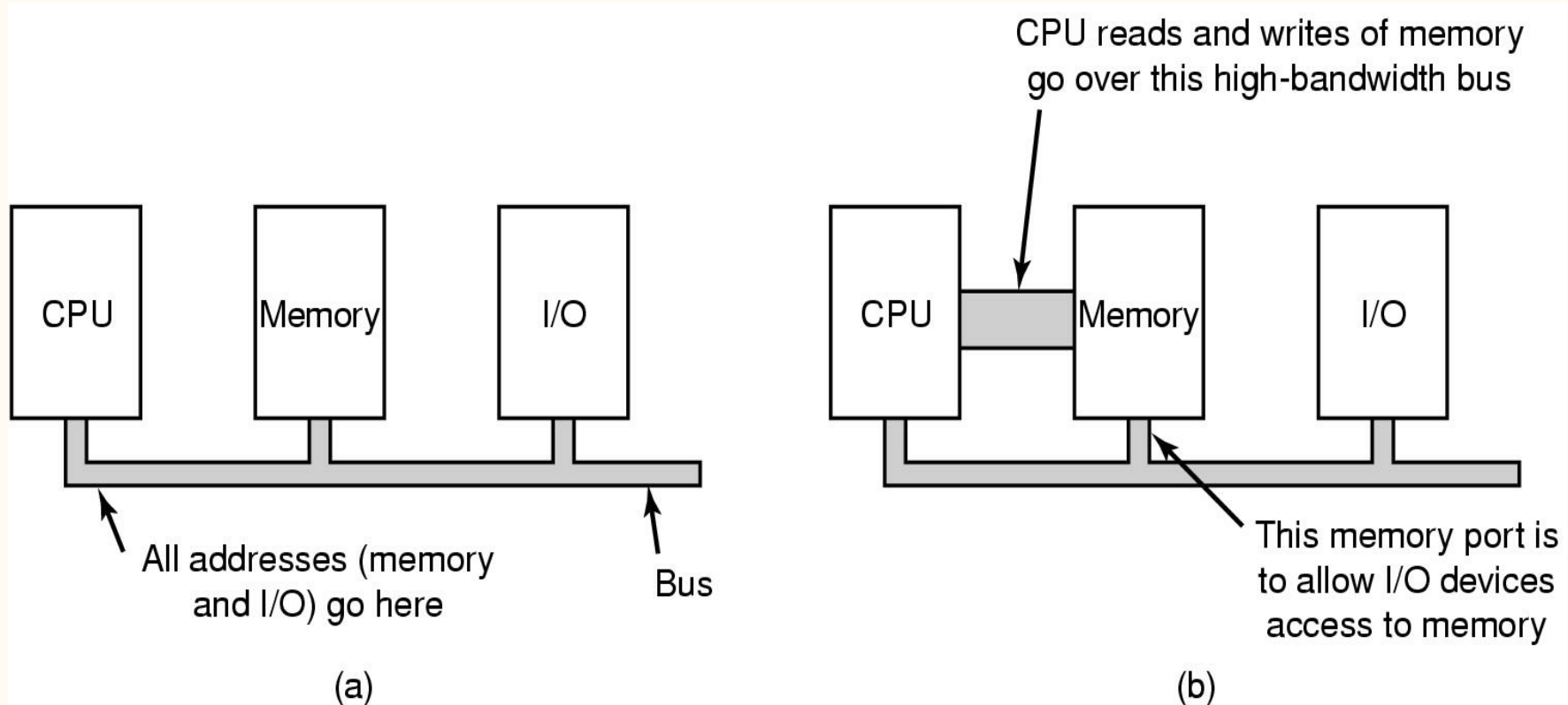
Po skončení operácie vyšle radič signál žiadosti o **prerušenie**, procesor reaguje vykonaním špecifického podprogramu.

Porty a mapovanie pamäte

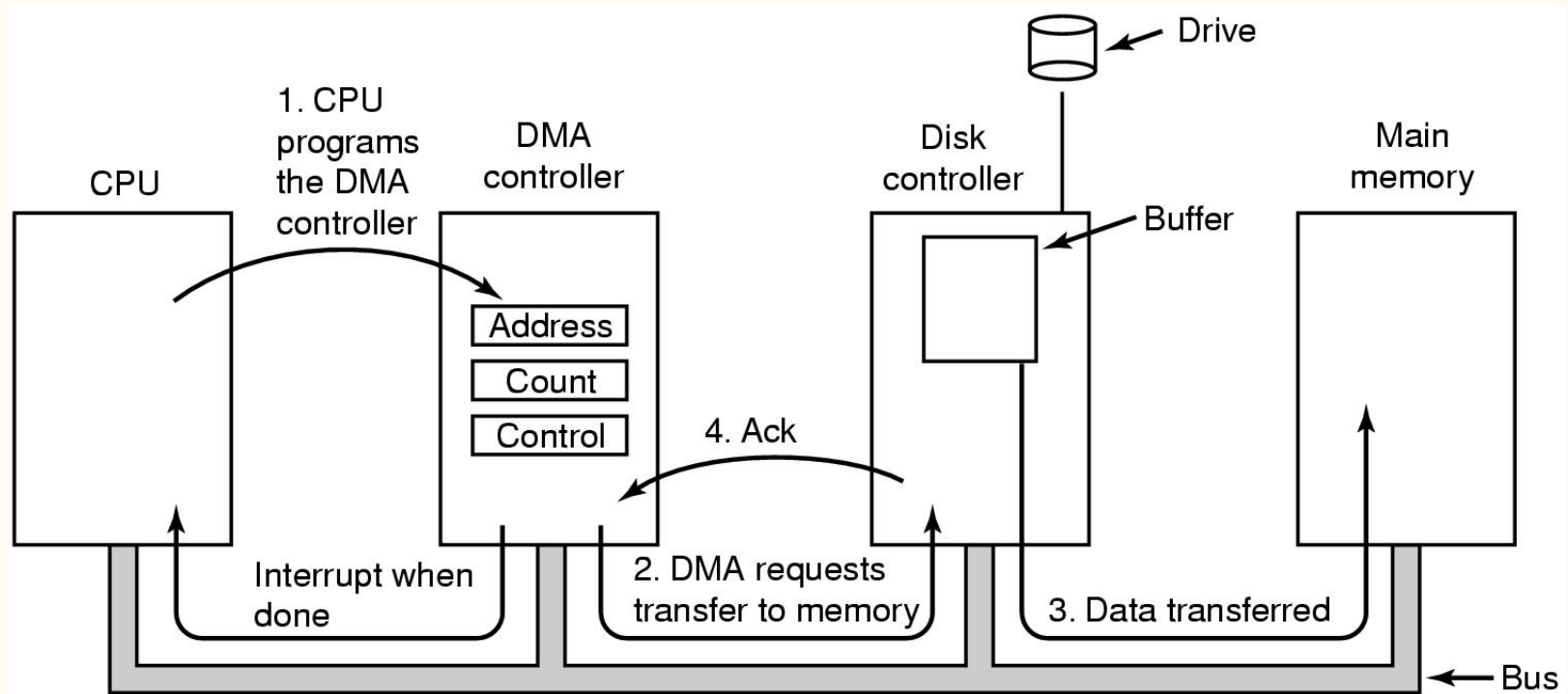
- (a) Porty pre špeciálne V/V inštrukcie majú vlastný adresný priestor
- (b) Pri mapovaní pamäte je jeden adresný priestor
- (c) Používa sa aj kombinácia oboch prístupov - jednotlivé registre v priestore portov a väčšie úseky mapované do pamäte (napr pamäť grafického procesora)

Viac zberníc

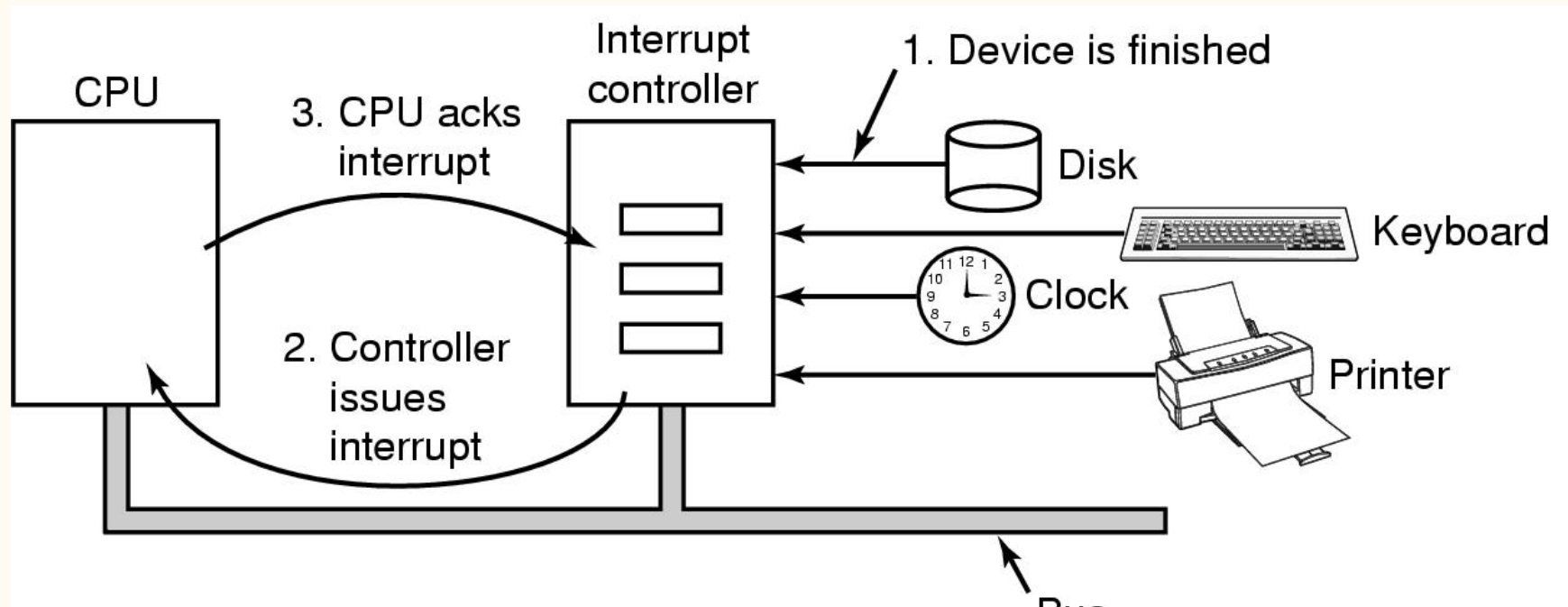
V prípade mapovania pamäte a viacerých zberníc treba vedieť rozlíšiť adresy pre pamäť od adres pre zariadenia

DMA

Prenos pomocou DMA

Bližší pohľad na prerušenia

Ciele software správy zariadení

Nezávislosť od zariadení

Poskytnúť užívateľom strojovo-nezávislý pohľad na zariadenia

Zjednotiť ovládanie podobných zariadení

Jednotné pomenovanie zariadení

Spracovanie chýb

Spracovať chybu na najnižšej možnej úrovni

Iba najväžnejšie chyby hlásiť von

Ciele software správy zariadení (2)

Prezentovať v skutočnosti asynchrónne operácie ako synchrónne

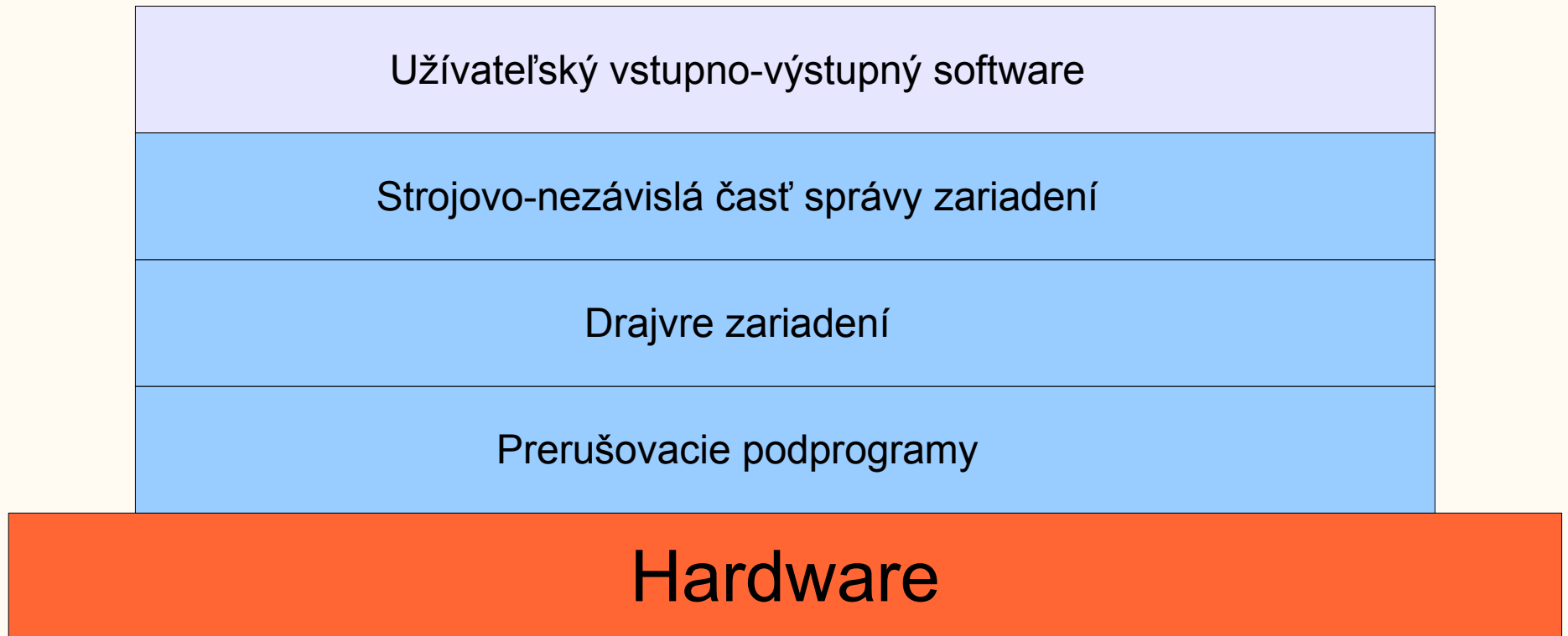
Programátor napíše `x=file.read()` a očakáva, že proces vykoná ďalší príkaz jeho programu až po kompletnom prečítaní údajov zo súboru do premennej `x`

V skutočnosti medzitým prebehne veľa vecí vrátane odstavenia procesu do stavu čakajúci

Buffering

Pridelovanie nezdieľateľných zariadení procesom

Vrstvy software správy zariadení

Prerušovacie podprogramy

Dokončujú operáciu, ktorú odštartoval drajver

Reagujú na signál prerušenia, ktorým zariadenie oznamuje ukončenie operácie

Jedna operácia z hľadiska drajvra môže byť v skutočnosti viac operácií radiča (a teda aj viac prerušení)

Prenesú nevyhnutné dáta a rozhodnú sa, či pre dokončenie celej operácie treba zadať ďalší príkaz radiču alebo možno signalizovať drajvru, že je operácia ukončená

Drajvre zariadení

Skutočne riadia dané zariadenie, teda zapisujú do registrov jeho radiča príkazy a, v prípade, že zariadenie nepoužíva prerušenia, aj prenášajú dáta

V prípade použitia prerušení drajver inicializuje operáciu a potom sa zablokuje - zostane čakať na signál od prerušovacieho podprogramu, že už je operácia dokončená. Tým zakryje asynchrónnosť skutočnej operácie a prezentuje sa procesu ako synchrónna

Obsahujú všetok kód závislý od špecifického zariadenia

Môžu byť napevno zakompilované v jadre alebo sú to externé programy, ktoré sa pripájajú pomocou definovaného softwarového interfejsu.

Strojovo-nezávislá časť software správy zariadení

Zabezpečuje jednotný interfejs pre komunikáciu medzi drajvrmi a zvyškom systému

Pomenúva zariadenia

Chráni zariadenia - definuje prístupové práva procesov k zariadeniu

Zabezpečuje vyrovnávacie pamäte (buffering)

Prideluje zariadenia procesom

Zabezpečuje jednotnú veľkosť blokov (sektorov) keď rôzne zariadenia majú rozdielnu veľkosť blokov

Užívateľský vstupno-výstupný software

Nie je súčasťou operačného systému

Je prostredníkom medzi príkazmi vyššieho programovacieho jazyka a operačným systémom

„prekladá“ vstupné a výstupné operácie z pohľadu daného jazyka do volaní operačného systému

Spolupráca vrstiev

